

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 68/08-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. marca 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. Š., nar. ... , toho času vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. L. Š., Š., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 v spojení s čl. 46 ods. 1 a s čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 4, čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Špeciálneho súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, v konaní vedenom pod sp. zn. BB-Pšv 24/2006 a jeho uznesením z 11. júna 2007 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tošs 31/2007 vrátane jeho uznesenia z 22. júna 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. júla 2007 doručená sťažnosť M. Š., nar. ... , toho času vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu namietal porušenie základných práv

zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 v spojení s čl. 46 ods. 1 a s čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj porušenie práv podľa čl. 5 ods. 4, čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špeciálneho súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špeciálny súd“), v konaní vedenom pod sp. zn. BB-Pšv 24/2006 a uznesením špeciálneho súdu z 11. júna 2007 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tošs 31/2007 vrátane jeho uznesenia z 22. júna 2007.

Sťažovateľ je trestne stíhaný vyšetrovateľom Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odbor vyšetrovania Bratislava (ďalej len „vyšetrovateľ“) v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: PPZ-41/BOK-C-2006.

Uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: PPZ-31/BOK-C-2006 z 3. októbra 2006 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a ods. 2 písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „nový Trestný zákon“) spáchaný formou účasti v zmysle § 21 ods. 1 písm. d) nového Trestného zákona. Uznesením vyšetrovateľa zo 6. decembra 2006 sp. zn. ČVS: PPZ-41/BOK-C-2006 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 nového Trestného zákona, pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinný do 31. decembra 2005 (ďalej len „starý Trestný zákon“), pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 starého Trestného zákona, pre trestný čin hrubého nátlaku podľa § 235b ods. 1 starého Trestného zákona a pre obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. a) a ods. 4 písm. c) nového Trestného zákona.

Uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: PPZ-41/BOK-C-2006 zo 6. decembra 2006 boli obe uvedené trestné konania spojené na spoločné konanie (per analogiam § 21 ods. 3 v spojení s § 18 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov - ďalej len „Trestný poriadok“) s tým, že konanie bude ďalej vedené pod sp. zn. ČVS: PPZ-41/BOK-C-2006. Súčasne so spojením vecí na spoločné konanie došlo vo vzťahu k sťažovateľovi a ďalším spoluobvineným zo strany orgánov činných v trestnom

konaní k zmene právnej kvalifikácie skutku, pre ktorý im bolo vyšetrovateľom vznesené prvé obvinenie (v konaní pod sp. zn. ČVS: PPZ-31/BOK-C-2006) pre obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a ods. 4 písm. c) nového Trestného zákona.

Uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: PPZ-41/BOK-C-2006 zo 17. apríla 2007 bolo sťažovateľovi vznesené ďalšie obvinenie pre obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. a) a ods. 4 písm. c) nového Trestného zákona.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Senica sp. zn. Tp 40/2006 zo 6. októbra 2006 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 4 Tpo 47/2006 zo 14. októbra 2006 z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Lehota väzby mu začala plynúť 3. októbra 2006 od 13:10 h.

Uznesením špeciálneho súdu sp. zn. BB-Pšv 24/2006 zo 16. marca 2007 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 5/2007 z 28. marca 2007 bola lehota trvania sťažovateľovej väzby predĺžená do 3. októbra 2007.

Sťažovateľ podal spolu s ďalším spoluobvineným (P. H.) prostredníctvom ich spoločného obhajcu 25. mája 2007 žiadosť o prepustenie z väzby. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) žiadosti nevyhovel a 29. mája 2007 ju so svojím stanoviskom (vrátane návrhu na rozhodnutie) predložil sudcovi pre prípravné konanie špeciálneho súdu.

Sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu na verejnom zasadnutí konanom 11. júna 2007 za prítomnosti sťažovateľa, jeho obhajcu a prokurátora uznesením sp. zn. BB-Pšv 24/2006 žiadosť sťažovateľa zamietol.

Sťažovateľ napadol označené rozhodnutie sťažnosťou, ktorú odôvodnil prostredníctvom obhajcu v písomnom podaní z 12. júna 2007. Najvyšší súd na neverejnom zasadnutí konanom 22. júna 2007 uznesením sp. zn. 1 Tošs 31/2007 sťažnosť sťažovateľa zamietol.

Sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namieta: „...NS SR svojím postupom a rozhodnutím sp. zn. 1 Tošs 31/07 zo dňa 22. 6. 2007 v spojení s postupom a rozhodnutím Špeciálneho súdu v Pezinku sp. zn. BB-Pšv 24/06 zo dňa 11. 06. 2007, porušili právo sťažovateľa na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, práva sťažovateľa osobne sa obhajovať podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (...).“

Vo vzťahu k dôvodom, na ktorých sú založené výroky napádaných uznesení špeciálneho súdu a najvyššieho súdu, argumentuje sťažovateľ tým, že „...dosiaľ neboli preukázané žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o existencii väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. ...“. Zároveň poukazuje na arbitrárnosť napádaných rozhodnutí, keďže podľa jeho názoru v znení, v akom boli vyhotovené, sú „...použiteľné v ktoromkoľvek inom trestnom konaní...“, pričom znenie odôvodnenia napadnutého rozhodnutia špeciálneho súdu z 11. júna 2007 je prakticky totožné so znením odôvodnenia rozhodnutia špeciálneho súdu, ktorým bola zamietnutá žiadosť o prepustenie z väzby aj vo vzťahu k sťažovateľovmu spoluobvinenému P. H.

V sťažnosti podanej proti prvostupňovému rozhodnutiu špeciálneho súdu z 11. júna 2007 poukazoval sťažovateľ na povinnosť súdu účinne sa zaoberať argumentmi a dôkaznými návrhmi strán, namietal porušenie práva na spravodlivý súdny proces v súvislosti s nedostatočným odôvodnením napádaného rozhodnutia špeciálneho súdu, ako aj nečinnosť vyšetrovateľa, prokuratúry a sudcu pre prípravné konanie, ktorí sa bližšie nezaoberali tvrdeniami obhajoby o zneužívaní väzby na účely vynútenia priznania obvinených v danej trestnej veci zo strany orgánov činných v trestnom konaní, namietal nečinnosť vyšetrovateľa, ktorý „...vôbec nevykonával dôkazy v prospech sťažovateľa, ba dokonca mu neumožnil ani vo veci vypovedať, hoci sa svojho výsluchu výslovne domáhal pri podaní sťažnosti voči uzneseniu o vznesení obvinenia zo dňa 6. 12. 2006 ...“.

O predmetnej sťažnosti rozhodol najvyšší súd 22. júna 2007 na neverejnom zasadnutí, teda bez prítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu. Najvyšší súd sťažnosť zamietol, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia „...*prakticky citoval napadnuté uznesenie Špeciálneho súdu, keď uviedol, že trestné stíhanie sťažovateľa je dôvodné a vo veci boli zabezpečené a vykonané dôkazy vedúce k podozreniu v rovine rozumnej istoty, že sťažovateľ sa uvádzaných trestných činov mal dopustiť*“. Zároveň dospel k názoru, že u sťažovateľa sa na existencii dôvodov väzby nič nezmenilo, keďže konkrétne skutočnosti podrobne rozvedené v predchádzajúcich uzneseniach súdov o vzatí do väzby, o predĺžení lehoty jej trvania, ako aj v napadnutom uznesení špeciálneho súdu zakladajú dôvodnú obavu v zmysle § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Najvyšší súd poukázal na potrebu zistenia ďalších konkrétnych skutočností odôvodňujúcich kolúznu väzbu sťažovateľa v ďalšom priebehu konania, ako aj na, podľa jeho názoru, existujúce dôvody preventívnej väzby. K skutočnostiam uvádzaným obhajobou sa podľa sťažovateľa najvyšší súd bližšie nevyjadril.

V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že jeho väzba trvala v čase rozhodovania sudcu pre prípravné konanie špeciálneho súdu v predmetnej veci už deväť mesiacov. V takomto štádiu je už na odôvodnenie súdneho rozhodnutia týkajúceho sa preskúmania zákonnosti väzby potrebné uplatňovať prísnejšie kritériá v porovnaní s kritériami uplatňovanými v počiatočných štádiách väzby (v dobe rozhodovania o vzatí do väzby alebo krátko po tom). Podľa sťažovateľa mal sudca pre prípravné konanie, resp. senát najvyššieho súdu v konaní o sťažnosti podrobnejšie špecifikovať skutkové a právne okolnosti odôvodňujúce pokračovanie jeho väzby, pretože «...*V napadnutom rozhodnutí Najvyššieho súdu SR nie sú konkrétne skutočnosti odôvodňujúce väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. b) uvedené vôbec, odkazuje len na „konkrétne skutočnosti podrobne rozvedené v predchádzajúcich uzneseniach súdov o vzatí do väzby a predĺžení lehoty jej trvania (nešpecifikuje o ktoré uznesenia konkrétne sa jedná) ako aj v napadnutom uznesení*“. Ono napadnuté uznesenie Špeciálneho súdu opätovne (v rozpore s vyššie naznačenou judikatúrou Ústavného súdu SR ako aj ESLP) odkazuje na konkrétne skutočnosti odôvodňujúce väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. b) uvádzané pri vzatí do väzby, ako aj pri

predĺžení lehoty trvania väzby a zároveň odkazuje na obavu svedkov vyjadrenú v ich výpovediach (nie je známe ktorí svedkovia mali takúto obavu vyjadriť, navyše subjektívna obava svedka nie je konkrétnou skutočnosťou v zmysle § 71 ods. 1 písm. b)). Uznesenie Špeciálneho súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. BB - Pšv 24/2006 zo dňa 16. 3. 2007 rovnako žiadne konkrétne dôvody kolúznej väzby neuvádza a vo vzťahu k žiadnemu z obvinených ich neindividualizuje. ... Zo žiadneho z procesné zabezpečených dôkazov nevyplýva, že by sťažovateľ vytváral nejaké fiktívne dôkazy zakrývajúce jeho trestnú činnosť alebo že by zahladzoval stopy trestnej činnosti. Zároveň poukazujem na zhodnosť ako uznesení NS SR č. k. 1 Tošs 30/2007 zo dňa 12. 06. 2007, v konaní, v ktorom NS SR rozhodoval vo veci väzby obvineného P. H. a uznesenia 1 Tošs 31/2007 zo dňa 22. 06. 2007 v ktorom NS SR rozhodoval vo veci väzby sťažovateľa. ... Ani Špeciálny, ani Najvyšší súd sa nezaoberali kvalitou spisového materiálu, neskúmali, či bolo sťažovateľovi umožnené vyjadriť sa k vzneseným obvineniam, t.j. skutkom, ktoré sa mu kladú za vinu, či mal rovnako možnosť navrhnúť vykonať dôkazy svedčiace v jeho prospech, a či takéto dôkazy boli, alebo prinajmenšom sú priebežne vyšetrovateľom vykonávané súbežne s dôkazmi svedčiacimi v neprospech sťažovateľa, t. j. či bola vôbec sťažovateľovi daná možnosť účinne sa brániť a teda aj „oslabiť“ argumenty odôvodňujúce podozrenia zo spáchania skutku. Súdy sa vo svojich rozhodnutiach nezaoberali argumentáciou sťažovateľa, že takáto možnosť mu poskytnutá nebola, v tomto zmysle svoje rozhodnutia neodôvodnili a nezohľadnili takúto skutočnosť ani pri hodnotení dôvodnosti trestného stíhania vedeného proti sťažovateľovi. ... V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že právo obvineného vyjadriť sa na verejnom zasadnutí dňa 11. 06. 2007 nemožno považovať za plnú možnosť uplatnenia práva na osobnú obhajobu v trestnom konaní. Toto právo spočíva nielen v možnosti vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu a k dôkazom o nich, ale aj právo uvádzať okolnosti, navrhnúť a predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a pod., ktoré právo však nie je možné plne a účinne realizovať na verejnom zasadnutí vo veci prejednávania žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. ... Špeciálny súd, rovnako ako ani Najvyšší súd napadnutými uzneseniami a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu tým, že nezabezpečili sťažovateľovi možnosť účinne sa obhajovať v rámci prípravného konania, ktoré vydaniu rozhodnutia predchádzalo a v ktorom malo toto svoj podklad, nedoručením vyjadrenia ÚŠP GP SR k

návrhu na prepustenie z väzby, ktoré bolo sťažovateľovi doručené až na samotnom verejnom zasadnutí rovnako ako jeho obhajcovi ako aj rozhodovaním NS SR o jeho žiadosti v jeho neprítomnosti porušili základné práva a slobody sťažovateľa tak, ako sú vyššie uvedené. ...“.

Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol nálezom tohto znenia: *„Špeciálny súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica svojim postupom a rozhodnutím sp. zn. BB - Pšv 24/2006 zo dňa 11. 6. 2007 porušil právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s nedostatočným odôvodnením citovaných rozhodnutí ako aj právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s porušením práva obvineného osobne sa obhajovať.“*

Najvyšší súd SR svojim postupom a rozhodnutím sp. zn. 1 Tošs 31/07 zo dňa 22. 6. 2007 porušil právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s nedostatočným odôvodnením citovaných rozhodnutí ako aj právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s porušením práva obvineného osobne sa obhajovať.“

Ústavný súd ukladá Špeciálnemu súdu v Pezinku prepustiť sťažovateľa ihneď z väzby na slobodu.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančne zadosťučinenie vo výške 300.000,- Sk.

Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s ustanovením § 25 zákona o ústavnom súde bola sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokovaná na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu. V rámci samotného predbežného prerokovania sťažnosti prihliadal ústavný súd k vymedzeniu jeho právomoci v čl. 127 ods. 1 ústavy. Označené ustanovenie limituje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ostatným orgánom verejnej moci princípom subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických

osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Uvedený princíp sa nepochybne týka aj prípadov, v ktorých sa sťažovatelia ako účastníci konania pred súdom môžu domáhať ochrany svojich základných práv alebo slobôd využitím opravných prostriedkov, ktoré im na tento účel dáva k dispozícii zákon (príslušný procesný predpis).

V danom prípade sa sťažovateľ mohol ochrany svojich práv vo vzťahu k napádanému uzneseniu špeciálneho súdu sp. zn. BB-Pšv 24/2006 z 11. júna 2007 domáhať využitím opravného prostriedku - sťažnosti (§ 83, § 185 až 195 Trestného poriadku). Sťažovateľ túto možnosť využil a o jeho sťažnosti rozhodoval najvyšší súd. Ten konal v danom prípade ako súd s plnou iurisdikciou, keďže v jeho právomoci bolo skúmať a posúdiť všetky skutkové aj právne otázky relevantné na rozhodnutie v danej veci, preskúmať správnosť a zákonnosť nielen napádaného rozhodnutia špeciálneho súdu, ale aj procesného postupu špeciálneho súdu, ktorý vydaniu napádaného uznesenia predchádzal. Najvyšší súd taktiež disponoval právomocou zrušiť napádané rozhodnutie špeciálneho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie alebo sám rozhodnúť o podanej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby [§ 194 ods. 1 písm. a), b) Trestného poriadku].

Sťažovateľ teda vo vzťahu k napádanému uzneseniu špeciálneho súdu sp. zn. BB-Pšv 24/2006 z 11. júna 2007 a vo vzťahu k procesnému postupu špeciálneho súdu, ktorý vydaniu označeného rozhodnutia predchádzal, disponoval dostupným a účinným prostriedkom nápravy v záujme účinnej ochrany svojich základných práv priamo v konaní pred všeobecnými súdmi podľa ustanovení Trestného poriadku.

Na základe uvedených skutočností odmietol ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v časti týkajúcej sa namietaného uznesenia špeciálneho súdu sp. zn. BB-Pšv 24/2006 z 11. júna 2007 a procesného postupu špeciálneho súdu, ktorý vydaniu označeného rozhodnutia predchádzal, pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na právomoc najvyššieho súdu, poskytnúť v súvislosti s postupom a rozhodnutím špeciálneho súdu ochranu sťažovateľovým právam podľa ustanovení Trestného poriadku sa právomoc ústavného súdu vzťahuje iba na preskúmanie sťažnosťou napádaného uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tošs 31/2007 z 22. júna 2007 a na preskúmanie ústavnosti procesného postupu najvyššieho súdu predchádzajúceho vydaniu označeného rozhodnutia.

V súvislosti s ich preskúmaním ústavný súd samozrejme prihliadal k obsahu uznesenia špeciálneho súdu sp. zn. BB-Pšv 24/2006 z 11. júna 2007, ako aj na procesný postup špeciálneho súdu predchádzajúci vydaniu označeného rozhodnutia, pretože tieto boli predmetom preskúmania zo strany najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 1 Tošs 31/2007. V tomto ohľade predstavujú procesný postup a rozhodnutia špeciálneho súdu a najvyššieho súdu v konaní o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby jeden celok, ako na to správne poukázal aj sťažovateľ.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02).

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú predpokladom na jej „zákonnosť“, pričom požiadavka preskúmania hmotných podmienok väzby zahŕňa povinnosť preskúmať okolnosti svedčiacie pre a proti väzbe a rozhodnúť s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, alebo prepustiť osobu na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (pozri III. ÚS 38/01, III. ÚS 79/02 a III. ÚS 135/04).

Vzhľadom na závažné dôsledky pozbavenia osobnej slobody musí konanie, ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti väzby (konanie v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru), splňať niektoré princípy spravodlivého konania ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07).

Na druhej strane, konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru (napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07). Ustanovenie čl. 6 dohovoru pritom predstavuje z hľadiska jeho pôsobnosti, výkladu a aplikácie jeden celok. Procesnoprávne garancie vyplývajúce z čl. 6 ods. 2 a ods. 3 dohovoru sa preto tiež týkajú tej časti trestného konania, ktorej predmetom je rozhodovanie o samotnom trestnom obvinení (resp. o obžalobe) osoby, a nie sú priamo aplikovateľné na konanie týkajúce sa väzby.

Aj pokiaľ ide o vzťah ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy upravujúceho základné právo na súdnu ochranu a ustanovení čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa špecificky základného práva na osobnú slobodu, ústavný súd konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. uznesenia o predbežnom prerokovaní sp. zn.

III. ÚS 135/04 z 28. apríla 2004, III. ÚS 277/07 z 11. októbra 2007). Z rovnakého dôvodu možno obdobný záver vyvodit' aj pokiaľ ide o posúdenie vzájomného vzťahu čl. 50 ods. 3 ústavy a ustanovení čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v prípadoch konania a rozhodovania všeobecného súdu o väzbe.

Na základe týchto skutočností odmietol ústavný súd sťažnosť vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 46 ods. 1 a v čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj vo vzťahu k namietanému porušeniu jeho práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) dohovoru ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi sťažnosťou napadnutým postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu v konaní o väzbe a uvedenými právami zaručenými v ústave a v dohovore týkajúcimi sa predovšetkým trestného konania vo veci samej.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 4 dohovoru, ústavný súd zistil z obsahu sťažnosti vrátane jej príloh, ako aj z obsahu predloženého súdneho spisu špeciálneho súdu sp. zn. BB-Pšv 24/06, že sťažovateľ žiadal o prepustenie z väzby tvrdiac, že súdmi ustálený dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku „...by v prípade riadneho postupu vyšetrovateľa...“ nebol daný. V tejto súvislosti argumentoval tým, že uznesením vyšetrovateľa zo 6. decembra 2006 mu bolo vznesené obvinenie z ďalších deviatich skutkov, no napriek tomu ho vyšetrovateľ k uvedeným skutkom kladeným mu za vinu nevypočul. Podľa sťažovateľa bolo z postupu vyšetrovateľa zrejmé, že sa okolnosťami svedčiacimi v prospech sťažovateľa „nemieni zaoberať“ a že v prípravnom konaní došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu.

Sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu nariadil na prerokovanie žiadosti sťažovateľa verejné zasadnutie na 11. jún 2007. Prokurátor predložil 1. júna 2007 sudcovi pre prípravné konanie plán procesných úkonov vyšetrovateľa v sťažovateľovej trestnej veci a 8. júna 2007 listinné dôkazy týkajúce sa plánovaného výsluchu sťažovateľa, ktoré malo byť 7. júna 2007, avšak z dôvodu premiestnenia sťažovateľa do Ústavu na výkon väzby

Banská Bystrica v súvislosti s predvedením na verejné zasadnutie špeciálneho súdu sa neuskutočnil.

Sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu prerokoval žiadosť sťažovateľa na verejnom zasadnutí 11. júna 2007 za účasti prokurátora, sťažovateľa a jeho obhajcu. Sťažovateľ v rámci vypočutia sudcom pre prípravné konanie uviedol: *„Sudcovi pre prípravné konanie chcem uviesť toľko, že ja už deväť mesiacov sedím vo vyšetrovacej väzbe, pričom vyšetrovateľ za mnou nebol, aby som sa mohol vyjadriť ku skutočnostiam, ktoré sa mi kladú za vinu. Tento postup vyšetrovateľa považujem za porušenie práva na obhajobu a spravodlivý proces. Ja už vyšetrovateľovi neverím a neverím ani prokuratúre. V prípravnom konaní sa už k veci nevyjadriť a budem vypovedať len na hlavnom pojednávaní. Viac nemám, čo by som uviedol.“*

Sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby uznesením sp. zn. BB-Pšv 24/2006 z 11. júna 2007 zamietol s tým, že dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku v čase uvalenia väzby existoval a naďalej trvá, čo odôvodnil nasledovne :

«... Podozrenie zo spáchania stíhaných skutkov u obvineného M. Š. aj naďalej pretrváva a je preukazované dostatočným spôsobom na základe dôkazov, ktoré sú zabezpečené v spisovom materiály. O dôvodnosti vedeného trestného stíhania svedčia najmä výpovede svedkov P. P., R. M., M. Č. a ďalších, ktorí už boli v danej veci vypočutí a opísali priebeh jednotlivých skutkov, na ktorých sa mali obvinení podľa uznesení vyšetrovateľa ako členovia zločineckej skupiny podieľať. Tomuto záveru nasvedčujú aj výsledky vykonaných domových prehliadok a ostatné listinné dôkazy, ktoré boli v doterajšom priebehu vyšetrovania orgánmi prípravného konania zadovážené. V trestnom spise zabezpečený súhrn dôkazov je na takej úrovni, aby v rovine určitej rozumnej istoty bolo možné prijať záver, že obvinený sa s najväčšou pravdepodobnosťou dopustil spáchania skutkov, ktoré majú zákonné znaky trestných činov podľa osobitnej časti Trestného zákona. Doposiaľ zabezpečené a vo vyšetrovacom spise nazhromaždené dôkazy nasvedčujú pre skutkový záver, že obvinený M. Š. s doposiaľ nezistenými osobami postupne vytváral a štruktúralne formoval zločineckú skupinu, neskôr nazývanú „Páni Záhoria“, ktorá na území

trnavského a bratislavského kraja pôsobila až do súčasného obdobia s cieľom páchania zločinov tak, aby tým získali majetkový a finančný prospech, najmä spôsobom vydierania, hrubého nátlaku, podvodmi, vyhrážkami a ujmom na zdraví. Rozsah činnosti a plánovanie určoval M. Š., ktorý mal jednotlivými úlohami poverovať podriadených členov zločineckej skupiny. V súčasnom štádiu trestného konania nie je nevyhnutné, aby vina obvineného bola zo zadovážených dôkazov jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností preukázaná. Ďalšie vyšetrovanie v tejto trestnej veci preukáže bližšie konkrétnu mieru, akou sa jednotliví obvinení podieľali na fungovaní zločineckej skupiny založenej bezpochyby za účelom dosiahnutia zisku. ...

Sudca pre prípravné konanie po preštudovaní predloženého spisového materiálu a podanej žiadosti došiel k záveru, že u obvineného M. Š. aj naďalej trvá väzobný dôvod uvedený v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku tak, ako bolo konštatované pri jeho vzatí do väzby a aj pri predĺžení lehoty trvania väzby súdmi prvého a druhého stupňa. Viacerí svedkovia sa vo svojich výpovediach vyjadrili, že majú obavy, aby výpoveďou proti obvinenému M. Š. neohrozili seba alebo svojich blízkych. Aj so zreteľom na obvinenie, ktoré bolo obvinenému M. Š. vznesené 17. 04. 2007 za obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 4 písm. c) Tr. zák. je dôvodné predpokladať, že v prípade jeho prepustenia na slobodu by došlo medzi ním a ostatnými členmi zločineckej skupiny a ďalšími páchatelmi k vzájomnému kontaktu s cieľom kolúzie a pôsobenia na svedkov prípadne spoluobvinených v záujme odstránenia alebo ovplyvnenia dôkazov, ktoré svedčia v jeho neprospech a usvedčujú ho z páchania stíhanej trestnej činnosti.

Prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Dôvody, na ktorých bola predložená žiadosť o prepustenie z väzby postavená, nie sú takého rázu, aby boli podkladom na zmenu názoru súdu pokiaľ ide o dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. a zásadným spôsobom ho nespochybnili. Dôvody, pre ktoré bol obvinený vzatý do väzby, trvajú v nezmenenom rozsahu.

Sudca pre prípravné konanie preskúmal dôvodnosť väzby aj z hľadiska plynulosti vedenia trestného stíhania, keď väzba obvineného by mala trvať len po dobu nevyhnutne potrebnú na dosiahnutie účelu trestného konania. ... Vyšetrovacie úkony sú vykonávané

priebežne bez zbytočných prietáhov, vyšetrovanie prebieha plynulo. Od vzatia obvineného do väzby boli vykonané viaceré úkony, predovšetkým výsluchy svedkov a obvinených ale aj znalecké dokazovanie a iné. Tieto skutočnosti je možné zistiť z predloženého spisového materiálu. V posudzovanej trestnej veci ide o závažnú a úmyselnú trestnú činnosť, páchanú organizovaným spôsobom formou zločineckej skupiny, kde trestne stíhaných je až 17 obvinených a úkony v rámci Trestného poriadku sú náročné z hľadiska dokazovania. Reagujúc na vyjadrenia obvineného ... sudca pre prípravné konanie považuje za potrebné uviesť, že skutočnosť, že počas určitého časového obdobia nebol vykonaný výsluch tohto obvineného ešte neznamená, že vyšetrovanie neprebieha plynulo, najmä keď vo veci je obvinených už 17 osôb a okrem výsluchov sú zabezpečované aj iné dôkazy podľa Trestného poriadku.

Len pre úplnosť, sudca pre prípravné konanie poukazuje na to, že obvinený tak pri rozhodovaní o predĺžení lehoty trvania väzby, ako aj pri jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, mal možnosť sa ku skutkom, ktoré sú mu kladené za vinu vyjadriť, avšak toto svoje právo nevyužil, a preto jeho argumentácia ohľadne porušenia jeho práv v súvislosti s nemožnosťou vypovedať vo vzťahu k vzneseným obvineniam, neobstojí. ...»

V odôvodnení sťažnosti z 12. júna 2007 proti predmetnému uzneseniu sudcu pre prípravné konanie špeciálneho súdu obhajca sťažovateľa zopakoval podstatu argumentov proti ďalšiemu trvaniu väzby, ktoré boli uvedené už v žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Zároveň namietol, že závery napádaného rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie z 11. júna 2007 týkajúce sa pretrvávania väzobného dôvodu v zmysle § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku sú nepodložené. Podľa názoru obhajcu „...sa na preukázanie tohto dôvodu väzby vyžaduje preukázanie dokonaného konania obvineného, ktorým pôsobil na konkrétnych svedkov, znalcov alebo spoluobvinených, alebo inak konkrétnym spôsobom maril objasňovanie skutočností závažných pre trestné konanie“.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Tošs 31/2007 z 22. júna 2007 sťažnosť sťažovateľa zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol: «... Najvyšší súd Slovenskej republiky najskôr považuje za potrebné uviesť, že trestné stíhanie obvineného M. Š. pre skutky právne posúdené spôsobom uvedeným v uzneseniach o vznesení obvinenia je

dôvodné, keďže vo veci boli zabezpečené a vykonané dôkazy vedúce k podozreniu v rovine rozumnej istoty, že obvinený M. Š. sa mal dopustiť týchto trestných činov.

Vzhľadom k tomu procesný postup vyšetrovateľa vedúci k trestnému stíhaniu tohto obvineného bol dôvodný a v súlade so zákonom.

Rovnako podľa zistenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa nič nezmenilo na dôvode väzby u obvineného M. Š., keďže konkrétne skutočnosti podrobne rozvedené v predchádzajúcich uzneseniach súdov o vzatí do väzby a predĺžení lehoty jej trvania ako aj v napadnutom uznesení, na ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje, zakladajú dôvodnú obavu z konania uvedeného v tomto ustanovení.

V tejto súvislosti je treba však poznamenať, že vzhľadom na štádium trestného stíhania a stav vykonaného dokazovania dôvod tzv. kolúznej väzby, pokiaľ nebudú zistené iné konkrétne skutočnosti, postupne zaniká. Na druhej strane je však potrebné zdôrazniť, že u obvineného M. Š. vzhľadom na charakter trestnej činnosti, pre ktorú je trestne stíhaný, najmä z hľadiska časového obdobia, po ktorú mala byť páchaná, rozsah skutkov a motív jeho konania, je už v tejto dobe daný dôvod aj tzv. preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por., pre ktorý sa mu bude musieť väzba rozšíriť, resp. zmeniť.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky sťažnosť obvineného M. Š. podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. ako nedôvodnú zamietol. ...»

Všeobecné súdy dosiaľ uzavreli, že vo vzťahu k sťažovateľovi existuje dôvodné podozrenie zo spáchania závažnej trestnej činnosti, z ktorej bol obvinený, spočívajúcej vo vytvorení a riadení zločineckej skupiny, ktorá sa mala počas obdobia niekoľkých rokov dopúšťať závažných trestných činov násilnej povahy s cieľom dosiahnuť majetkový a finančný prospech. Zistené skutočnosti podľa nich opodstatňovali podozrenie, že tieto trestné činy mali byť páchané systematicky, plánovane a organizovane väčšou skupinou osôb, ktoré mal riadiť práve sťažovateľ. Podľa súdov tvorili tieto osoby skupinu s „určenými vnútornými vzťahmi“, „väzbami a štruktúrou“ zahŕňajúcou rozdelenie úloh medzi jednotlivými členmi. Podstata vyšetrovaných trestných činov mala spočívať v používaní násilia alebo hrozby násilia, či inej ťažkej ujmy na zastrašovanie poškodených s cieľom získať od nich majetkový a finančný prospech. Obvinení mali na dosiahnutie uvedeného cieľa vedome a systematicky využívať voči poškodeným osobám obťažovanie,

zastrešovanie (vrátane hrozieb fyzickou likvidáciou aj s použitím strelných zbraní), priame fyzické násilie či poškodzovanie majetku (napr. hádzaním zápalných fliaš). V čase rozhodovania súdov bol sťažovateľ podozrivý, že tieto aktivity riadil. Ako príklad možno uviesť podozrenie (uvádzané v jednom zo vznesených obvinení), že sťažovateľ vydal v septembri 2003 príkaz podriadeným členom zločineckej skupiny, aby bola poškodenému M. M. spôsobená ťažká ujma na zdraví (príkaz mal znieť „...rozbiť na kašu...“) za to, že M. M. mal spolupracovať s políciou pri odhaľovaní, resp. objasňovaní aktivít uvedenej zločineckej skupiny. Na základe tohto pokynu mal byť poškodený 22. septembra 2003 v Skalici prepadnutý a zbitý basebalovými palicami.

Na základe uvedených skutočností zotrvali sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu, ako aj najvyšší súd na úsudku o existencii dôvodnej obavy, že v prípade prepustenia na slobodu bude sťažovateľ pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie [§ 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku].

Sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu, ako aj najvyšší súd v tomto smere svoje rozhodnutia (uznesenia z 11. júna 2007 a z 22. júna 2007) dostatočne odôvodnili, poukázuc zároveň na podrobnejšie odôvodnenia rozhodnutí súdov prvého a druhého stupňa o vzatí sťažovateľa do väzby a o predĺžení lehoty trvania sťažovateľovej väzby. Vzhľadom na skutočnosť, že v predmetnej trestnej veci bol sťažovateľ vzatý do väzby iba raz (v októbri 2006) a v období do júna 2007 bolo rozhodované o predĺžení lehoty trvania jeho väzby v prípravnom konaní taktiež iba raz (na základe návrhu prokurátora zo 6. marca 2007), nemožno akceptovať sťažovateľovu argumentáciu týkajúcu sa nedostatočnej identifikácie rozhodnutí, na odôvodnenie ktorých sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu v uznesení z 11. júna 2007 a najvyšší súd v uznesení z 22. júna 2007 poukázali. Z okolností prípadu je zrejmé, že ide o uznesenie sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Senica sp. zn. Tp 40/2006 zo 6. októbra 2006 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 4 Tpo 47/2006 zo 14. októbra 2006 a uznesenie špeciálneho súdu sp. zn. BB-Pšv 24/2006 zo 16. marca 2007 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 5/2007 z 28. marca 2007.

V odôvodnení uznesenia špeciálneho súdu sp. zn. BB-Pšv 24/2006 zo 16. marca 2007, ktorým sudca pre prípravné konanie rozhodol o predĺžení lehoty trvania sťažovateľovej väzby do 3. októbra 2007, sa okrem iného uvádza: „...je dôvodné predpokladať, že v prípade prepustenia obvinených na slobodu by došlo medzi nimi a ostatnými členmi zločineckej skupiny a ďalšími páchatelmi k vzájomnému kontaktu s cieľom kolúzie a pôsobenia na svedkov v záujme odstránenia alebo ovplyvnenia dôkazov, ktoré svedčia v ich neprospech a usvedčujú ich z páchania stíhanej trestnej činnosti ... V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že M. Š. mal mať vedúce postavenie v zločineckej skupine spolu s P. H., ktorý mal upresňovať jeho pokyny pre ostatných členov skupiny ... Hodnotiac dôvodnosť zotrvania obvinených vo väzbe v kontexte závažnosti ich konania, nemožno podceňovať ani obsah svedeckej výpovede poškodeného P. P., ktorému malo byť vyhrážané fyzickou ujmom a ani realnosť obavy z možného ovplyvňovania ostatných spoluobvinených, ktorí mali byť členmi zločineckej skupiny, ktorá v danom regióne pôsobila okolo 5 rokov, keď neboli stotožnení všetci páchatelia trestných činov, na ktorých sa mala svojou činnosťou podieľať obvinení M. Š., P. H., M. M. a R. Z. by mohli kontaktovať doposiaľ nestotožnených členov a páchatelov trestnej činnosti za účelom pôsobenia na svedkov, prípadne za účelom zosúladenia svojej obhajoby v trestnom konaní, čím by podstatne marili objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Uvedené okolnosti vo svojom súhrne tvoria konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú dôvodnú obavu predpokladanú v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. ...“

V odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 5/2007 z 28. marca 2007 sa v uvedených súvislostiach konštatuje: „...Čo sa týka väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por., tak tento dôvod je daný ak z konania obvineného alebo z iných konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Nie je teda potrebné, aby sa obvinení aj dopustili konania, ktoré má znaky uvedené v citovanom ustanovení Trestného poriadku. Takéto konanie je dôvodom na väzbu iba v prípade opätovného vzatia do väzby podľa § 71 ods. 2 Tr. por. Najvyšší súd však považuje za potrebné pripomenúť, že v predmetnej trestnej veci sú všetci obvinení stíhaní za zločiny založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák.

a vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Tr. zák., pričom skutky majú všetky znaky organizovaného zločinu. Pre tieto skutky, tak ako sú uvedené v uzneseniach o vznesení obvinenia, je charakteristický prvok hrozby násilím a aj konkrétneho násilia (napr. ublíženie na zdraví alebo používanie zápalných fliaš) voči poškodeným. Tieto skutočnosti sú tými konkrétnymi dôvodmi, ktoré odôvodňujú obavu z kolúznej činnosti všetkých štyroch obvinených tak, ako to podrobne uviedol v odôvodnení napadnutého uznesenia sudca pre prípravné konanie.“

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05).

Najvyšší súd vo svojom uznesení sp. zn. 1 Tošs 31/2007 z 22. júna 2007 na citované konkrétne skutočnosti týkajúce sa existencie kolúzneho dôvodu sťažovateľovej väzby poukázal odkazom na podrobnejšie odôvodnenia rozhodnutí súdov prvého a druhého stupňa o vzatí sťažovateľa do väzby a o predĺžení lehoty trvania sťažovateľovej väzby. Zároveň poukázal na odôvodnenie preskúmaného uznesenia sudcu pre prípravné konanie z 11. júna 2007, s obsahom ktorého sa stotožnil. V tomto kontexte možno akceptovať stručnosť odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tošs 31/2007 z 22. júna 2007, keďže nie je prejavom jeho arbitrárnosti.

Ústavný súd nepovažuje za arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený ani právny názor špeciálneho súdu a najvyššieho súdu v danej veci, že existencia zákonného dôvodu kolúznej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nevyžaduje [na rozdiel od dôvodu opätovného vzatia do väzby podľa § 71 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku] preukázanie dokonaného kolúzneho konania obvineného, ale postačuje preukázanie takých konkrétnych skutočností, ktoré sú spôsobilé založiť rozumnú obavu (dôvodná obava), že obvinený by sa s veľkou pravdepodobnosťou mohol v prípade ponechania na slobode konania kolúznej povahy dopustiť.

Podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku môže byť obvinený vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Znenie ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku aplikovaného všeobecnými súdmi v danej veci ani povaha a účel väzby ako procesného zaisťovacieho inštitútu dočasnej a preventívnej povahy nevyklúčujú interpretáciu a výklad označeného ustanovenia Trestného poriadku, ktoré použili špeciálny súd a najvyšší súd v sťažovateľovej veci.

Za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené nepovažuje ústavný súd ani ich hodnotenie zistených skutkových okolností, ktoré je založené na úvahe, že závažnosť, rozsah a spôsob páchania trestnej činnosti, z ktorej bol sťažovateľ dôvodne podozrivý (zahŕňajúci úmyselné a cieľené používanie násilia alebo hrozby násilím na zastrašenie a vydieranie poškodených), odôvodňujú obavu, že v prípade prepustenia na slobodu by sa sťažovateľ (vzhľadom na hrozbu vyplývajúcu z trestného stíhania) pokúšal pôsobiť na svedkov, spoluobvinených prípadne ďalších dosiaľ nestotožnených spolupáchateľov alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Podobnosť odôvodnenia rozhodnutí špeciálneho súdu a najvyššieho súdu ohľadne ďalšieho trvania sťažovateľovej väzby a väzby jeho spoluobvineného P. H., ktorú sťažovateľ pred ústavným súdom namietal ako jeden z dôvodov tvrdenej protiústavnosti napádaných rozhodnutí, možno rozumne odôvodniť obdobným postavením oboch obvinených v hierarchii a štruktúre zločineckej skupiny, ktorej členmi mali byť podľa pretrvávajúceho dôvodného podozrenia s tým, že sťažovateľ mal „...*mať vedúce postavenie v zločineckej skupine spolu s P. H., ktorý mal upresňovať jeho pokyny pre ostatných členov skupiny...*“. V tomto smere možno podporne poukázať aj na zhodnosť, resp. podobnosť dôvodov uvedených spoločným obhajcom oboch obvinených (vo vzťahu ku každému

z nich) v žiadosti o prepustenie z väzby a v sťažnosti proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie špeciálneho súdu z 11. júna 2007. Jediným významnejším rozdielom v tomto smere bola námietka o podozrení zo zneužívania väzby orgánmi činnými v trestnom konaní na vynútenie priznania obvinených, ktorá bola založená na tvrdení o návšteve obvineného P. H. príslušníkmi Policajného zboru vo väzbe v neprítomnosti jeho obhajcu. Vo vzťahu k osobe sťažovateľa však v tomto smere nebola zo strany obhajcu ani zo strany sťažovateľa (pri vypočutí na verejnom zasadnutí pred sudcom pre prípravné konanie) uvedená žiadna konkrétna okolnosť ani skutočnosť, na ktorú by bolo možné v odôvodnení súdneho rozhodnutia reagovať.

Súdy sa taktiež zaoberali dôvodnosťou a primeranosťou sťažovateľovej väzby (doba jej trvania dosahovala v júni 2007 deväť mesiacov) z hľadiska plynulosti trestného konania. Rozsah a charakter úkonov prípravného konania realizovaných v sťažovateľovej trestnej veci, ako vyplývajú z vyšetrovacieho spisu, vylúčil podľa názoru sudcu pre prípravné konanie špeciálneho súdu záver, že by orgány činné v trestnom konaní nepostupovali v predmetnej veci s náležitou starostlivosťou a rýchlosťou, resp. že by väzba sťažovateľa sledovala odlišný cieľ ako zabezpečenie dosiahnutia účelu trestného stíhania, t. j. náležitého vyšetrenia okolností zakladajúcich dôvodné podozrenie zo spáchania trestných činov a v prípade, že to výsledky vyšetrovania budú dostatočne odôvodňovať, vznesenia obžaloby a postavenia obvineného pred súd. V prospech uvedeného záveru svedčí okrem iného skutočnosť, že od predchádzajúceho preskúmania zákonnosti ďalšieho trvania sťažovateľovej väzby (na základe návrhu prokurátora na jej ďalšie predĺženie v marci 2007) uplynula doba necelých troch mesiacov, počas ktorej došlo k objasneniu ďalších skutočností významných pre trestné konanie, dôsledkom čoho bolo rozšírenie obvinenia sťažovateľovi uznesením vyšetrovateľa zo 17. apríla 2007.

Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tošs 31/2007 z 22. júna 2007 a jeho procesný postup v predmetnej veci v spojení s procesným postupom sudcu pre prípravné konanie špeciálneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. BB-Pšv 24/2006 vrátane jeho uznesenia z 11. júna 2007, nemožno kvalifikovať ako protiústavné ani v súvislosti s námietkou sťažovateľa o porušení jeho práva na obhajobu postupom vyšetrovateľa v prípravnom

konaní. Sťažovateľ poukazoval na skutočnosť, že vyšetrovateľ do dňa podania žiadosti o prepustenie z väzby nerealizoval jeho výsluch k časti skutkov kladených mu za vinu a uvedených v uznesení o vznesení obvinenia zo 6. decembra 2006. O tento výsluch sťažovateľ požiadal pri podaní sťažnosti proti označenému rozhodnutiu. V situácii, keď vyšetrovanie v sťažovateľovej veci nebolo ukončené, vykonávalo sa rozsiahle dokazovanie, prokurátor predložil dôkazy, že orgány činné v trestnom konaní plánujú uskutočniť uvedený výsluch sťažovateľa, pričom ten mal možnosť vyjadriť sa k veci priamo pred sudcom pre prípravné konanie (na verejných zasadnutiach 16. marca 2007 a 11. júna 2007), ktorú nevyužil a obhajoba neuviedla žiadne ďalšie konkrétne skutočnosti svedčiace o tom, že by jej bolo v rámci prípravného konania bránené, resp. znemožňované podávať písomné vyjadrenia, robiť návrhy či navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy v sťažovateľov prospech, nemožno považovať za arbitrárny záver všeobecných súdov, podľa ktorého argumenty uvádzané sťažovateľom nie sú takého charakteru, aby „*boli podkladom pre zmenu názoru súdu*“ o opodstatnenosti a zákonnosti ďalšieho trvania väzby.

V súvislosti s procesným postupom sudcu pre prípravné konanie špeciálneho súdu v konaní o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby a nadväzujúcim procesným postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tošs 31/2007 namietal sťažovateľ porušenie svojich práv zaručených v ústave a v dohovore doručením stanoviska prokurátora k jeho žiadosti o prepustenie z väzby (podanej 25. mája 2007) až na verejnom zasadnutí špeciálneho súdu (11. júna 2007) a rozhodovaním najvyššieho súdu v druhom stupni v neprítomnosti sťažovateľa bez jeho osobného vypočutia.

Podľa judikatúry ústavného súdu rešpektovanie základných práv fyzickej osoby podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v prípadoch, ak je pozbavená osobnej slobody väzbou, nevyhnutne zahŕňa zabezpečenie základných procesných záruk vyžadovaných v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru v konaní súdu, ktorého predmetom je rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby.

Osoba vo väzbe musí mať v každom prípade možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti. Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam

protistrany (prokurátora) ohľadne odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich. Za týmto účelom jej musí byť poskytnutá možnosť nahliadnuť do spisu (pokiaľ o to požiada), pričom jej nemôže byť odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe (kontradiktórnosť konania).

Procesný postup súdu musí zabezpečiť, aby bola obvinenému v týchto smeroch poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (princíp „rovnosti zbraní“).

Zabezpečenie kontradiktórnej povahy konania a rešpektovanie princípu „rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou (napr. III. ÚS 198/05, III. ÚS 226/07).

Podstatnou súčasťou procesných záruk v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru v prípadoch, keď pozbavenie osobnej slobody dotknutej osoby spadá pod čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, je aj osobná prítomnosť obvineného v konaní pred súdom umožňujúca mu osobne sa k veci vyjadriť, pretože sama osebe predstavuje významnú garanciu rešpektovania práv obvineného (obdobne napr. III. ÚS 84/06, I. ÚS 352/06, II. ÚS 315/06) a za určitých okolností môže predstavovať nevyhnutný predpoklad na rešpektovanie základných procesných garancií uplatniteľných vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou (kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“).

Avšak rozhodnutie súdu bez osobnej účasti obvineného v konaní týkajúcom sa preskúmania zákonnosti jeho väzby nemusí v každom jednotlivom prípade predstavovať ústavné nekonformný zásah do základných práv a slobôd obvineného. Rešpektovanie práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 4 dohovoru vyžaduje, aby v priebehu väzby obvineného bola procesná záruka spočívajúca v jeho možnosti byť osobne prítomný v konaní pred súdom a osobne sa k veci vyjadriť rešpektovaná v rámci periodickej súdnej kontroly väzby (v rámci konaní spadajúcich pod režim čl. 5 ods. 4 dohovoru) v primeraných (t. j. v relatívne krátkych) časových intervaloch. Osobná prítomnosť obvineného v konaní

pred súdom je nevyhnutná vždy, keď to vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu vyžaduje povaha skutočností (tvrdení a skutkových okolností), ktoré majú byť predmetom posúdenia súdom, alebo ak je vzhľadom na procesnú situáciu a povahu prerokúvaných skutočností zabezpečenie osobnej prítomnosti obvineného nevyhnutným predpokladom rešpektovania kontradiktórnosti konania a princípu „rovnosti zbraní“ (napr. III. ÚS 34/07, III. ÚS 226/07).

Nevyhnutnosť osobnej prítomnosti obvineného pred súdom v takomto konaní je potrebné posudzovať vždy individuálne, podľa okolností konkrétneho prípadu. Čisto písomné konanie o sťažnosti obvineného proti rozhodnutiu o väzbe pred súdom druhého stupňa môže byť v súlade s čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj s čl. 5 ods. 4 dohovoru, ak ani prokurátor nebol na zasadnutí súdu prítomný (napr. III. ÚS 345/06).

V posudzovanom prípade bol sťažovateľ vzatý do väzby uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Senica sp. zn. Tp 40/2006 zo 6. októbra 2006 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 4 Tpo 47/2006 zo 14. októbra 2006 z dôvodu podľa v § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Sudca pre prípravné konanie Okresného súdu Senica rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby za účasti sťažovateľa po jeho vypočutí.

Lehota trvania sťažovateľovej väzby bola neskôr predĺžená do 3. októbra 2007 uznesením sudcu pre prípravné konanie špeciálneho súdu sp. zn. BB-Pšv 24/2006 zo 16. marca 2007 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 5/2007 z 28. marca 2007. Sudca pre prípravné konanie rozhodol o predĺžení sťažovateľovej väzby na verejnom zasadnutí za účasti sťažovateľa a po jeho vypočutí.

Sťažovateľ podal po dvoch mesiacoch (25. mája 2007) žiadosť o prepustenie z väzby. Prokurátor žiadosti nevyhovel a predložil ju so svojím stanoviskom sudcovi pre prípravné konanie. Sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu na verejnom zasadnutí konanom 11. júna 2007 za prítomnosti sťažovateľa, jeho obhajcu a prokurátora uznesením sp. zn. BB-Pšv 24/2006 žiadosť sťažovateľa zamietol. Sťažovateľ ani jeho obhajca

oneskorenosť doručenia písomného stanoviska prokurátora k žiadosti o prepustenie z väzby v priebehu verejného zasadnutia nenamietali. Nepožiadali ani o odročenie zasadnutia na čas nevyhnutne potrebný na oboznámenie sa s jeho obsahom.

Vzhľadom na svoju osobnú účasť na verejnom zasadnutí 11. júna 2007 mohli sťažovateľ a jeho obhajca významným spôsobom zasiahnuť do jeho priebehu. Mali možnosť predložiť súdu svoju argumentáciu týkajúcu sa zákonnosti a opodstatnenosti ďalšieho trvania sťažovateľovej väzby a v prípade aktívneho využitia svojich procesných práv uplatniť vplyv aj na procesnú stránku konania (čo neurobili).

Sťažovateľ napadol prvostupňové rozhodnutie sťažnosťou, ktorú odôvodnil prostredníctvom obhajcu v písomnom podaní z 12. júna 2007. V rámci odôvodnenia označenej sťažnosti však oneskorenosť doručenia písomného stanoviska prokurátora k žiadosti o prepustenie z väzby v priebehu verejného zasadnutia nenamietal. Najvyšší súd na neverejnom zasadnutí konanom 22. júna 2007 bez účasti strán uznesením sp. zn. 1 Tošs 31/2007 sťažnosť sťažovateľa zamietol.

Vychádzajúc z uvedených zistení dospel ústavný súd k názoru, že v priebehu väzby sťažovateľa bola procesná záruka spočívajúca v jeho možnosti byť osobne prítomný v konaní pred súdom a osobne sa k veci vyjadriť rešpektovaná v rámci periodickej súdnej kontroly väzby v primeraných časových intervaloch.

Sťažovateľ o vypočutie v konaní pred najvyšším súdom nežiadal a zostal pasívny aj vo vzťahu k údajne oneskorenému doručeniu písomného stanoviska prokurátora k žiadosti o prepustenie z väzby, na ktoré mal možnosť reagovať tak na verejnom zasadnutí špeciálneho súdu, ako aj v sťažnosti podanej proti jeho uzneseniu z 11. júna 2007. Sťažovateľ však svoje námietky v tomto smere uplatnil až v sťažnosti podanej ústavnému súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto neposudzuje správnosť procesného postupu či skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli

k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07). Do jeho právomoci v konaní podľa čl. 127 ústavy patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej moci s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05). Z uvedeného okrem iných dôsledkov vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenej uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom (napr. III. ÚS 90/03, III. ÚS 135/03).

V kontexte uvedených skutočností, prihliadajúc na obsah žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby podanej 25. mája 2007, na obsah odôvodnenia sťažnosti v písomnom podaní z 12. júna 2007, ako aj na dôvody, o ktoré sa opiera uznesenie špeciálneho súdu z 11. júna 2007 a uznesenie najvyššieho súdu z 22. júna 2007 v posudzovanej veci, dospel ústavný súd k záveru, že procesný postup sudcu pre prípravné konanie a najvyššieho súdu v rámci konania o väzbe neodňali sťažovateľovi možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti a z hľadiska celkového posúdenia ho ani neuviedli do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s prokurátorom.

Z uvedených dôvodov dospel ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti k záveru, že jej obsah neumožňuje po prípadnom prijatí na ďalšie konanie dôvodne očakávať záver o porušení práv sťažovateľa zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy alebo v čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom a rozhodnutím sudcu pre prípravné konanie špeciálneho súdu v konaní o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby a nadväzujúcim procesným postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tošs 31/2007 vrátane jeho uznesenia z 22. júna 2007. Ústavný súd preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2008

